

Такриз

ба рисолаи номзоди Восидов Шамсиддин Юсуфович дар мавзӯи «Асосҳои методи моделсозии математикии масъалаҳои таълимӣ воситаи инкишофи малака ва маҳорати касбии донишҷӯёни ихтисоси математика дар мактабҳои олий», ки ба ҳимоя барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.02 – Назария ва методикаи омӯзишу парвариш (математика, таҳсилоти олий) пешниҳод шудааст.

Диссертатсия оид ба мавзӯи «Асосҳои методи моделсозии математикии масъалаҳои таълимӣ воситаи инкишофи малака ва маҳорати касбии донишҷӯёни ихтисоси математика дар мактабҳои олий» бахшида шуда, яке аз масъалаҳои муҳими рӯзмара мебошад.

Таълими математика дар мактабҳои олий яке аз ҷузъҳои муҳими воситаҳои асосии азхудкунии мафҳумҳои риёзӣ ба шумор рафта, ба рушди тафаккури математикӣ ва фаъолияти эҷодии донишҷӯён, малакаҳои истифодаи донишҳои назариявии онҳо дар амалия ва фанҳои табиӣ мусоидат мекунад.

Рисола аз муқаддима, ду боб, ёздаҳ банд, хулоса, иборат буда, дар он расмҳо, ҷадвалҳо, барномаҳо, натиҷаҳои таҷрибаҳои компютерӣ ва номгӯи адабиёти истифодашуда оварда шудааст. Ин сохтор марҳалаҳои иҷрошавии таҳқиқотҳо ва алоқамандии онҳоро дар раванди иҷрои кор пурра инъикос менамояд. Дар муқаддима дараҷаи омӯзиши мавзӯ, ки барои пешбурди диссертатсия ва ҳалли масъалаи гузошташуда кӯмак мерасонанд.

Дар усулҳои амалигардонии моделсозии математикии ҳалли масъалаҳои таълими бо бандҳои зерин пешниҳод карда шудааст: масъалаи таълимӣ; гузориши масъалаи таълимӣ; модели математикии ҳалли масъалаи таълимӣ; мутобиқ кардани модели математикии ҳалли масъалаи таълимӣ; пешгӯӣ кардани ҳалли масъалаи таълимӣ; санҷиши амалҳои муҳим ва васоити математикии воқеӣ пурра инъикос ёфтааст.

Боби дуюм аз панҷ банд иборат буда, ба шаклҳо ва методҳои амалигардонии моделсозии математикии масъалаҳои таълимӣ, хусусиятҳои хоси ташаккули малака ва маҳорати донишҷӯён ҳангоми истифодаи моделҳои математикӣ (дар донишҷӯён ташаккул додани тафаккури алгоритмӣ ва фаъолияти эҷодӣ), озмоиши педагогӣ ва натиҷагирӣ аз он хеле хуб қайд карда шудааст.

Дар автореферат гуфта шудааст, ки моделсозии математикӣ имконият медиҳад, ки омилҳои муҳимтарини масъалаи таълимии омӯхташударо дар мактабҳои олий муайян карда шавад. Ин омилҳои мавҷударо дар нуқтаҳои асосии зерин асос кардааст:

– вақти таҳияи таҳлил кӯтоҳтар аст; – имконияти гузаронидани таҷрибаи ҳисоббарорӣ; – имкони ташаккул ва рушди мустақилияти маърифати донишҷӯён; – ошкор кардани шароити дидактикии

ташаккул ва татбиқи масъалаҳои таълимӣ;

– муайян кардани усулҳои муосир барои баланд бардоштани сатҳи тайёрии касбии мутахассисони оянда; – тақсимооти «воҳиди» таҳлили ҷараёни ташаккул ва рушди сифати шахсияти омӯхташаванда барои муайян кардани дараҷаи ба душворӣ тобоварии он ва ғайра Сатҳи пешниҳоди мавод дар курсҳои математика аз рӯи сатҳи моделсозии риёзӣ ва дастгоҳҳои истифодашаванда баҳо дода шуда ҳамзамон афзалияти пешниҳодшуда дар асоси истифодаи математикаи олий дода шудааст, ки ин сазовори дастгирист.

Муаллиф нисбат ба моделсозӣ, ки ҷузъи ҷудонопазири таҳқиқот ва рушд, дар раванди ҳалли масъалаҳои таълимӣ дар омӯзиши математикаи мактабӣ олий мебошад, онро дар ҷунин бандҳо инъикос кардааст. Ҷунончи:

в) Монандӣ ва моделсозӣ тавсифи ягонаи раванди ҳалли масъалаҳои математики; г) Тасдиқ карда шудааст, ки агар таҷрибаҳо дуруст ба роҳ монда шуда, натиҷаҳои онҳо коркард карда шаванд, маводи умумии таҷрибавиро зуд ба даст овардан мумкин аст; д) Бо воситаи мисолҳои мушаххаси таълимӣ модели таҷрибаи фикрӣ муайян карда шуда, баъзе сохторҳои мантиқӣ, маҷмӯи формулаҳо, алгоритмҳо барои ҳисобҳои компютерӣ ва танҳо мулоҳизакорӣ, кор кардан бо эҳтимолияти вобастагӣ, ва ҳатто вобастагӣ ва муносибатҳои ҳатмӣ имконнопазир аст.

Технологияи моделсозии математикии масъалаҳои таълимии ҳосилшударо дар болоравии сатҳи дониш ва салоҳиятҳои технологияи донишҷӯён, ки саҳми арзанда дорад, дурустии натиҷаҳои кори диссертатсияро исботҳои математикии дақиқ, тасдиқ ва хуб тавсиф намудааст. Натиҷаҳои таҳқиқотӣ ҳамчун маводи таълимии иловагӣ аз фанни моделсозии математикӣ ва компютериери равандҳои физикӣ барои донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олий ва коллеҷҳо тавсия гардидааст. Бояд гуфт, ки натиҷаҳои илмии мазкур ҳамчунин метавонад ба бакалаврҳо, магистрҳо, докторантони PhD, аспирантону унвонҷӯёни ихтисосҳои самти физика-математика, техника ва умуман кулли муҳаққиқони ҷавон ҳамчун манбаи информатсионии иловагӣ истифода баранд.

Технологияҳои нави моделсозии математикӣ ва компютериери масъалаҳои таълимиро ба шакли курси махсус оварда, ба донишҷӯёни ихтисосҳои мувофиқи мактабҳои олии ҷумҳурӣ омӯзонидан мувофиқи мақсад мебошад. Инчунин асосҳои назариявӣ, барномаи омӯзишӣ, коркарди методӣ ва натиҷаҳои онро омӯзгорони муассисаҳои олий ҳангоми таълими фанҳои таҳассусии математика дар раванди машғулиятҳо истифода бурдан мумкин аст. Маводи илмӣ-методиҳои таҳқиқотро ҳангоми тақмили ихтисоси омӯзгорон низ истифода бурдан мумкин мебошад.

Ҳамаи натиҷаҳо, ки дар диссертатсияи Восидов Ш.Ю. пешниҳод шудаанд, навгонӣ буда, асоснок карда шудаанд. Мавзӯи диссертатсия ба шаҳодатномаи ихтисоси 13.00.02 - Назария ва методикаи омӯзишу

парвариш (математика, таҳсилоти олий) мувофиқат мекунад.

Натиҷаҳои асосии диссертатсия дар мақолаҳои дар маҷалаҳои тақризшавандаи КОА дар назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Федератсияи Россия нашр шудааст, инъикос ёфтаанд.

Новобаста аз ин дар рисола ба баъзе камбудҳои ҷузъӣ яъне грамматикӣ ва техникӣ роҳ дода шуда бошанд ҳам, мавриди зикр аст, ки камбудҳои дар диссертатсия ҷойдошта ба мазмуну мундариҷаи рисолаи номзадӣ таъсири манфӣ намерасонанд.

Автореферат натиҷаҳои асосии диссертатсияро дуруст инъикос менамояд.

Натиҷаҳои ба дастовардаи унвонҷӯ Восидов Ш.Ю.-ро барои гирифтани натиҷаҳои дигари таҳқиқотҳои илмие, ки дар дигар мамнӯъгоҳо, парваришгоҳо гузаронида мешаванд, истифода бурдан мумкин аст.

Хулоса, диссертатсияи Восидов Ш.Ю.-ро, ки ба мавзӯи ««Асосҳои методии моделсозии математикии масъалаҳои таълимӣ воситаи инкишофи малака ва маҳорати касбии донишҷӯёни ихтисоси математика дар мактабҳои олий», бахшида шудааст, ба талаботи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.02 – Назария ва методикаи омӯзишу парвариш (математика, таҳсилоти олий) ҷавобгӯ мебошад.

Н.и.ф.-м., дотсент муовини ректор
оид ба илм ва инноватсияи
ДДЗТ ба номи С.Улуғзода

Наҷмиддиниён А.М.

Имзои дотсент Наҷмиддиниён Асадулло Мирзо
тасдиқ менамоям: сардори шуъбаи кадрҳои
махсуси ДДЗТ ба номи С.Улуғзода

Наҷмиддинов Ш.М.

22.01.2021 .с